حـەیـز و زەیـسـانی
(الحَيْضُ وَالنِّفَاس)

لە شوێنی منداڵ بوونی ئافرەتەوە سێ جۆر خوێن دەردەچێت ، خوێنی حەیز [٩١] ، و خوێنی زەیسانی(پاش منداڵ بوون) [٩٢] ، و خوێنی نەخۆشی ئافرەتان(الإِسْتِحَاضَة) [٩٣] .

(٩١) ئەو خوێنەیە كە بە بێ هیچ نەخۆشی و هۆیەكی تر لە منداڵدانی ئافرەتی پێگەیشتوو(بَالِغ)ەوە دەردەچێت .

وە ئەم خوێنە بەردەوام دەبێت تا تەمەنی بێ ئومێدی ئافرەت لەمنداڵ بوون(سِنُّ اليَأْس) ، وە خوێنەكەشی لە پێشدا ڕەش و گەرمە و منداڵ دانی پێ دەقرچێت ، لای كەمی ماوەی بەردەوام بوونی لە شەرعدا دیاری نەكراوە ، هەروەها لای زۆریشی هەر دیاری نەكراوە ، بەڵام زۆربەی ئافرەتان شەش ڕۆژ یان حەوت ڕۆژ تووشیان دەبێت ، لە بەر فەرمودەكەی (حِمْنَةُ بِنْتُ جَحْش)(خوای لێ ڕەزای بێت) كەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ)پێی فەرموو ((**إِنَّمَا هَذِهِ رَكْضَةٌ مِنْ رَكَضَاتِ الشَّيْطَانِ ، فَتَحَيْضِي سِتَّةَ أَيَّامٍ أَوْ سَبْعَةً فِي عِلْمِ اللهِ ، ثُمَّ اغْتَسِلِي ، حَتَّى إِذَا رَأَيْتِ أَنَّكِ قَدْ طَهُرْتِ وَاسْتَنْقَيْتِ ، فَصَلِّى أَرْبَعاً وَعِشْرِيْنَ لَيْلَةً أَوْ ثَلاثاً وَعِشْرِيْنَ وَأَيَّامَهُنَّ ، وَصُومِي ، فَإِنَّ ذَلِكَ يُجْزِيْكِ ، وَكَذَلِكِ فَافْعَلِي فِي كُلِّ شَهْرٍ ، كَمَا تَحِيْضُ النِّسَاءُ وَكَمَا يَطْهُرْنَ لِمِيْقَاتِ حَيْضِهِنَّ وَطُهْرِهِنَّ** ..)) واتە: ئەمە پاڵێكە لە پاڵەكانی شەیتان ، جا شەش ڕۆژ تا حەوت ڕۆژ بە حەیز دەژمێریت لە زانستی خوا دا ، پاشان خۆت بشۆ ، تا ئەگەر بینیت كەوا پاك وتەمیز بویتەوە ، ئەوە بیست وچوار شەو یان بیست وسێ شەو بە ڕۆژەكانیەوە نوێژ بكە و ڕۆژوو بگرە ، ئەوە ئیتر لە سەرت دەكەوێت ، وە هەروەها بەم شێوەیە بكە لە هەموو مانگێكدا ، وەكو ئافرەتان چۆن تووشی حەیز دەبن ، وە چی كاتیش پاك دەبنەوە ، بە كاتی حەیز و پاكێتی ئەوان .[رواه ابو داود(١/٤٧٥/٢٨٤) والترمذي(١/٨٣/١٢٨) إبن ماجة(١/٢٠٥/٦٢٧) بمعناه وهو حسن بروانه الإوراء (٢٠٥)].

(٩٢) خوێنی زەیسانی خوێنی پاش منداڵ بوونە ، ئەم خوێنەش لای كەمی ماوەكەی دیاری نەكراوە ، ئافرەتی وا هەیە تەنها لە كاتی منداڵ بوونەكەدا خوێنی لێ دێت ، بەڵام لای زۆری ماوەكەی لە چل(٤٠) ڕۆژ زیاتر تێپەڕ ناكات ، جا ئەگەر لەوە زیاتر ئافرەت

خوێنی لێ هات ئەوە بە نەخۆشی (الإسْتِحَاضَة) دەژمێرێت ، لە بەر فەرمودەکەی (أُمّ سَلَمَة) (خوای لێ ڕەزای بێت) کەوا فەرمووی : ((**كَانَت النُّفَساءُ تَجْلسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ** (ﷺ) **أَرْبَعِيْنَ يَوْماً**)) واتە: ئەو ئافرەتەی لە زەیسانیدا بوایە لە سەردەمی پێغەبەری خوادا (ﷺ) چل ڕۆژ دادەنیشت [رواه ابو داود (١/ ٣٠٧/٥٠١) والترمذی (١٣٩/٩٢/١) وابن ماجة (٦٤٨/٢١٣/١) وهو حديث حسن صحيح بروانە صحيح ابن ماجة (٥٣٠)].

(٩٣) ئەو خوێنەیە کەوا لە کاتێکی تردا جگە لە حەیز و زەیسانی بە هۆی نەخۆشییەوە توشی ئافرەت دەبێت ، یان جاری واهەیە بە دەمی حەیز و زەیسانی یەوە توشی دەبێت ، جا ئەگەر بە دەمی حەیزەوە نەبوو ئەوە دیارە ، بەڵام ئەگەر بە دەمی حەیزەوە بوو ئەوە **سێ حاڵەتی هەیە** :-

....

یەکەم : ئەوەیە ماوەی حەیزەکە لای ئافرەتەکە زانراو بێت پێش ئەوەی توشی نەخۆشی (إسْتِحَاضَة) ببێت ، لەم حاڵەتەدا ، ئەو ماوە زانراوە بە ماوەی حەیز بۆی دادەنرێت ، وە جگە لەوەیش بە نەخۆشی دەژمێرێت ، لە بەر فەرمودەکەی (أُمّ سَلَمَة) (خوای لێ ڕەزای بێت) کەوا پرسیاری لە پێغەمبەری خوا (ﷺ) کرد لە بارەی ئافرەتێکەوە ، خوێنێکی زۆر لە گیانی دێت ، ئەویش فەرمووی: ((**لتَنْظُرْ عدَّةَ اللَّيَالِي وَالأَيَّامِ الَّتِي كَانَتْ تَحِيْضُهُنَّ منَ الشَّهْرِ قَبْلَ أَنْ يُصِيْبَهَا الَّذِي أَصَابَهَا فَلْتَتْرك الصَّلاةَ قَدْرَ ذَلكَ منَ الشَّهْرِ ، فَإذَا خَلَّفَتْ ذَلكَ فَلْتَغْتَسلْ ، ثُمَّ لتَسْتَثْفرْ بثَوْبٍ ، ثُمَّ لتُصَلِّ**)) واتە: با تەماشا بکات ، بەماوەی ئەو شەو و ڕۆژانەی کەلە پێش دا تێیدا تووشی حەیز دەهات لەمانگێك دا ،پێش ئەوەی تووشی ئەوە ببێت کە تووشی بوو ، جا – لەوماوەیەدا – واز لە نوێژ بێنێت ، جا ئەگەر ئەوە نەما باخۆی بشوات و خۆی باش پاك بکاتەوە پاشان نوێژ بکات [رواه أبو داود(١/رقم/٢٧٤) إبن ماجة(١/رقم/٦٢٣) بمعناه و بقية الخمسة الا الترمذي وهو حديث صحيح بروانە صحيح أبي داود(٢٦٤–٢٦٨) وصحيح إبن ماجة(٥٠٦)] .

وەلەبەر فەرمودەکەی (أُمُّ حَبِيْبَةَ بِنْتُ جَحْش) (خوای لێ رازی بێت) کەوا پێغەمبەری خوا پێی فەرموو ((**أمْكُثِي قَدْرَ مَا كَانَتْ تَحْبِسُكِ حَيْضَتُكِ ، ثُمَّ إغْتَسلِي وَصَلِّي**)) واتە: بمێنەوە بە ئەندازەی ئەوە کە لە کاتی حەیز دا دەمایتەوە ، پاشان خۆت بشۆ و نوێژ بکە [رواه مسلم (٣٣٤/٢٦٤/١)].

دووەم : ئەوەیە کە بەردەوام خوێنی لێ بێت وە لە پێشیشدا ڕۆژانێکی زانراوی نەبووە ، یان لە یادی نەماوە ، وە یان هەر بە نەخۆشیەوە (بَالِغ) بووە ، وە خوێنی حەیزو

نەخۆشی جیا ناکاتەوە لە یەك ، لەم حاڵەتەدا حەیزەکەی شەش ڕۆژ یان حەوت ڕۆژی بۆ دادەنرێت لە مانگەکەدا وەکو عادەتی زۆر بەی ئافرەتانە ، وە ڕۆژانی تریشی هەموو بە نەخۆشی بۆ دادەنرێت ، لە بەر فەرموودەکەی (حِمْنَةُ بِنْتُ جَحْش) (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا فەرمووی: تووشی نەخۆشی (إسْتِحَاضَة) هاتم زۆر بە توندی ، جا چووم بۆ لای پێغەمبەری خوا (ﷺ) پرسیاری لێ بکەم وئاگاداری بکەمەوە ، جا لە ماڵی (زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْش)ی خوشکمدا بینیمەوە و پێم ووت : ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) من تووشی نەخۆشیەکی زۆر توند بووم ، جا تۆ چی دەفەرموویت ، وە قەدەغەیشی کردووم لە نوێژ کردن و ڕۆژوو گرتن ؟ جا ئەوەیش فەرمووی : ((**أَنْعَتُ لَكِ الكُرْسُفَ ، فَإِنَّهُ يُذْهِبُ الدَّمَ**)) واتە: پارچە پەموویەك هەڵبگرە ، ئەوە خوێنەکە نایەڵێت ، ووتم: ئەی پێغەمبەری خوا زۆر لەوە زۆرترە ، ئەویش فەرمووی : ((**فَاتَّخِذِي ثَوْبَاً**)) واتە: جا هەڵیبەسە ، ووتم : ئەو ڕێ دەکات ڕێ ، جا فەرمووی: ((**سَآمُرُكِ بِأَمْرَيْنِ أَيُّهُمَا فَعَلْتِ أَجْزَى عَنْكِ مِنَ الآخَرِ ، فَإِنْ قَوِيتِ عَلَيْهِمَا فَأَنْتِ أَعْلَمُ قَالَ لَهَا: إِنَّمَا هَذِهِ رَكْضَةٌ مِنْ رَكَضَاتِ الشَيْطَانِ ، فَتَحَيَّضِي سِتَّةَ أَيَّامٍ أَوْ سَبْعَةَ أَيَّامٍ فِي عِلْمِ اللهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ ، ثُمَّ إِغْتَسِلِي ، حَتَّى إِذَا رَأَيْتِ أَنَّكِ قَدْ طَهُرْتِ وَاسْتَنْقَأْتِ فَصَلِّي ثَلاثَاً وَعِشْرِيْنَ لَيْلَةً أَوْ أَرْبَعَاً وَعِشْرِيْنَ لَيْلَةً وَأَيَّامَهَا وَصُومِي فَإِنَّ ذَلِكَ يُجْزِئُكِ ، وَكَذَلِكَ فَافْعَلِي كُلَّ شَهْرٍ كَمَا يَحِضْنَ [تَحِيضُ]النِّسَاءُ وَكَمَا يَطْهُرْنَ مِيْقَاتَ حَيْضِهِنَّ وَطُهْرِهِنَّ ، فَإِنْ قَوِيْتِ عَلَى أَن تُؤَخِّرِي الظُّهْرَ وَتُعَجِّلِي العَصْرَ فَتَغْتَسِلِ [فَتَغْسِلِيْنَ] وَتَجْمَعِيْنَ بَيْنَ الصَّلاتَيْنِ الظُّهْرَ وَالعَصْرَ وَتُؤَخِّرِيْنَ المَغْرِبَ وَتُعَجِّلِيْنَ العِشَاءَ ثُمَّ تَغْتَسِلِيْنَ وَتَجْمَعِيْنَ بَيْنَ الصَّلاتَيْنِ فَافْعَلِي وَتَغْسِلِيْنَ مَعَ الفَجْرِ فَافْعَلِي وَصُومِي إِنْ قَدَرْتِ عَلَى ذَلِكَ . قَالَ رَسُولُ اللهِ (ﷺ): وَهَذَا أَعْجَبُ الأَمْرَيْنِ إِلَيَّ**)) واتە:فەرمانت پێ دەکەم بە دوو شت ، هەر کامیان بکەیت ، ئەوە ئەوی ترت لە سەر دەکەوێت ، جا ئەگەر توانای هەردووکیانت بوو ئەوە خۆت دەزانیت جا پێی فەرمووم : ئەمە پاڵێکە لە پاڵەکانی شەیتان ، جا شەش ڕۆژ تا حەوت ڕۆژ بە حەیز دەژمێریت لە زانستی خوا دا ، پاشان خۆت بشۆ ، تا ئەگەر بینیت کەوا پاك وتەمیز بویتەوە ، ئەوە بیست وچوار شەو یان بیست وسێ شەو بە ڕۆژەکانیەوە نوێژ بکە و ڕۆژوو بگرە ،

ئەوەی لەکاتی حەیزو زەیسانیدا حەرامە

(مَايَحْرُمُ بِالحَيْضِ وَالنِّفَاس)

نوێژ کردن و ڕۆژوو گرتن [(٩٤)]

ئەوە ئیتر لە سەرت دەکەوێت ، وە هەروەها بەم شێوەیە بکە لە هەموو مانگێکدا ، وەکو ئافرەتان چۆن تووشی حەیز دەبن ، وە چی کاتیش پاك دەبنەوە ، بە کاتی حەیز و پاکێتی ئەوان ، وە ئەگەر هێز وتوانات هەبێت لە سەر ئەوەی نوێژی نیوەڕۆ دوا بخەیت ونوێژی عەسریش پێش بخەیت وخۆت بشۆیت ، پاشان نوێژی نیوەڕۆ و عەسر پێکەوە بکەیت ، پاشان مەغریب دوا بخەیت و عیشایش پێش بخەیت و خۆت بشۆیت ، پاشان هەردوو نوێژەکە پێکەوە بکەیت ، ئەوە بیکە و خۆتیش لە گەڵ نوێژی بەیانیدا بشۆریت ونوێژ بکەیت ، ئەوە وا بکە و نوێژ بکە و ڕۆژوویش بگرە ئەگەر توانات لە سەری هەبوو ، وە پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: وە ئەمەی دواییانم پێ خۆشترە [رواه أبوداود (٢٨٧/٤٧٥/١) والترمذي (١٢٨/٨٣/١) وغيرهما وهو حديث صحيح بروانه الإرواء (٢٠٥)].

سێیەم : ئەوەیە کە هەر عادەتی نەبووبێت ، بەڵام توانای هەیە خوێنی حەیز لە نەخۆشی جیا بکاتەوە ، لەم حاڵەتەدا کار بە جیا کردنەوەکەی خۆی دەکات ، لە بەر فەرموودەکەی (فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْش) (خوای لێ ڕازی بێت): کەوا تووشی نەخۆشی (إسْتِحَاضَة) هات ، جا پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێی فەرموو: ((**إذَا كَانَ دَمُ الحَيْضِ فَإنَّهُ دَمٌ أَسْوَدٌ يُعْرَفُ ، فَإذَا كَانَ ذَلِكَ فَأَمْسِكِي عَنِ الصَّلاةِ ، فَإذَا كَانَ الآخَرُ فَتَوَضَّئِي وَصَلِّي**)) واتە: ئەگەر خوێنی حەیز بێت ئەوە ڕەشە دەناسرێت ، جا ئەگەر وا بوو ، ئەوە واز بێنە لە نوێژ کردن ، بەڵام ئەگەر ئەوی تریان بوو ئەوە دەست نوێژ بگرە و نوێژ بکە... [رواه أبوداود (٢٨٣/٤٧٠/١) والنسائي (١٨٥/١) وهو صحيح بروانە الإرواء (٢٠٤)].

(٩٤) لە بەر فەرموودەکەی (أَبُو سَعِيْدُ الخُدْرِي) (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە ڕۆژی جەژنی قوربان یان ڕەمەزاندا دەرچوو بۆ شوێنی نوێژ(مُصَلَّى) ، جا دای بە لای کۆمەڵێ لە ئافرەتاندا وپێی فەرموون: ((**يَا مَعْشَرَ النِّساءِ تَصَدَّقْنَ ، فَإنِّي أُرِيْتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ**)) واتە: ئەی کۆمەڵی ئافرەتان خێر و بەخشین زۆر بکەن ، بە من

پیشاندرا لە شەوی(مِعْرَاج)دا كەوا ئێوە زۆربەی خەڵكی دۆزەخن . ئەوانیش ووتیان: لە بەر چی ئەی پێغەمبەری خوا ؟ ئەویش فەرمووی: ((**تَكْثُرْنَ اللَّعْنَ وَتَكْفُرْنَ العَشِيْرَ مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِيْنٍ أَذْهَبُ لِلُبِّ الرَّجُلِ الحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ**)) واتە: چونكە نەفرەت زۆر دەكەن و كوفری ژیانیش دەكەن ، نەم دیوە كەسێك وەكو ئێوەی نوقصانی عەقڵ و دین كەوا مێشكی پیاوی ژیری زیرەك لە شوێنی خۆیدا نەهێڵن . ووتیان : ئەی نوقصانی عەقڵ و دینمان چیە ئەی پێغەمبەری خوا ؟ ئەویش فەرمووی :

وسوور خواردنەوە بە دەوری(كَعْبَە)دا[٩٥] ، **وجووت بوون لە گەڵ پیاودا** [٩٦] ، **وە دەبێت ڕۆژووەكە بە قەزا بداتەوە بەڵام نوێژەكە ناداتەوە** [٩٧] ،

((**أَلَيْسَ شَهَادَةُ المَرْأَةِ نِصْفُ شَهَادَةِ الرَّجُلِ**)) واتە: ئایا شایەتی دانی ئافرەت نیوەی شایەتی دانی پیاو نییە ؟ ووتیان : بەڵێ ، فەرموی: ((**فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا**)) واتە: دەی ئەوە نوقصانی عەقڵێتی ، ((**أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ**)) واتە: ئەی باشە ئەگەر ئافرەت بكەوێتە حەیزەوە واز لە نوێژ كردن وڕۆژوو گرتن ناهێنێت ؟ ووتیان: بەڵێ ، فەرمووی: ((**فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ دِيْنِهَا**)) واتە: ئەویش نوقصانی دینێتی [رواه البخاري (١/٤٠٥/٣٠٤)].

(٩٥) لە بەر فەرموودەكەی (إِبْنُ عَبَّاس) (خوایان لێ رازی بێت) كەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: ((**الطَّوَافُ بِالبَيْتِ صَلاةٌ ، إلاَّ أَنَّ اللهَ أَحَلَّ فِيْهِ الكَلامُ**)) واتە: سوور خواردنەوە بە دەوری ماڵ – ی كەعبە– دا نوێژە ، بەڵام خوای گەورە قسە كردنی تێدا حەڵاڵ كردوە [رواه الترمذي (٢/٢١٧/٩٦٧) والحاكم (١/٤٩٥) وصححه ، وهو كذلك بروانە صحيح الجامع (٣٩٥٤)].

(٩٦) لە بەر فەرموودەكەی خوای گەورە لە سورەتی (البقرة: ٢٢٢)دا ﴿ **وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ المَحِيْضِ قُلْ هُوَ أَذَىً فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي المَحِيْضِ وَلَاتَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللهُ** ﴾.. واتە: پرسیارت لێ دەكەن _ ئەی پێغەمبەر _ لە بارەی حەیزەوە ، تۆیش بڵێ: ئەوە زیانی هەیە ، جا دووركەونەوە لە – جیماع كردنی – ئافرەتان لە كاتی حەیزدا تا پاك دەبنەوە ، جا ئەگەر شۆردیان ئەوە بچنە لایانەوە – جیماعیان لە گەڵ بكەن – لەو شوێنەوە كە خوای گەورە فەرمانی پێ كردووە .

وە هەروەها لە بەر فەرموودەكەی (أَنَس) (خوای لێ رازی بێت) كەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: ((**إِصْنَعُوا كُلَّ شَيْءٍ إِلاَّ النِّكَاح**)) واتە: هەموو شتێكیان لە گەڵدا بكەن تەنها جیماع كردن نەبێت [رواه مسلم (١/٢٤٦/٣٠٢)].

(٩٧) لە بەر فەرموودەکەی (عَائِشَةَ) (خوای لێ رازی بێت) کەوا (مُعَاذَة) پرسیاری لێ کرد: ئایا بۆ ئافرەت پاش پاك بوونەوەی لە حەیز رۆژوو بە قەزا دەداتەوە بەلاَم نوێژ بە قەزا ناداتەوە ؟ ئەویش فەرمووی: ئایا تۆ (حَرُورِيَه)یت ؟ جا (مُعَاذَة)یش ووتی: نەء ، من (حَرُورِيَه) نیم ، بەلاَم تەنها پرسیار دەکەم ، (عَائِشَه)یش فەرمووی: ((**كَانَ يُصِيْبُنَا ذَلِكَ فَنُؤْمَرُ بِقَضَاءِ الصَّوْمِ ولاَ نُؤْمَرُ بِقَضَاءِ الصَّلاَةِ**)) واتە: ئێمە ئەوەمان تووش دەبوو لە کاتی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) جا فەرمانی پێ دەکردین قەزا کردنەوەی رۆژوو ، بەلاَم فەرمانی پێ نەدەکریت قەزا کردنەوەی نوێژ [رواه البخاری (٣٢١/٤٢١/١ ومسلم (٣٣٥/٢٦٥/١)] .

(حرورية): کۆمەڵی (خَوَارِج)ی گومڕابوو بوون ، لە سەردەمی ئیمامی (عَلِي)دا لە فەرمانی (خَلِيْفَه) دەرچوون ، لە بەر هەندێك بەلگەی عەقلی ، جا یەکەم کۆبوونەوەیان لە (حَرُورَاء) کرد نزیکی (كُوفَه) ، فەرموودەی زۆرمان هەیە لە بارەیانەوە ، کە لە پاش پێغەمبەری خوا (ﷺ) دێن و لە ئایینی ئیسلام دەردەچن ، وە بە سەگی دۆزەخیش ناویان دەبات ، جا یەکێك لە قەسکانیان دەیانووت دەبێت ئافرەت ئەگەر کەوتەوە حەیزەوە ، هەروەك چۆن رۆژوو بە قەزا دەداتەوە ، نوێژیش بە قەزا بداتەوە .

وە ئەوەی بە هۆی حەیزو زەیسانی حەرام ببێت ، لە کاتیخوێنی نەخۆشی (إِسْتِحَاضَة) حەلاَلە[٩٨] ، بەلاَم بۆ هەموو نوێژێك پێویست(وَاجِب)ە دەست نوێژ بگرێتەوە[٩٩].

---

(٩٨) چونکە لە شەرعدا نەخۆشی (إِسْتِحَاضَة) حوکمی پاکێتی(طَهَارَة)ی هەیە.. لە نوێژ کردن و رۆژوو گرتن و جیماعی کردن و (طَوَاف) کردن .. .

(٩٩) لە بەر فەرموودەکەی (فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْش) (خوای لێ رازی بێت) کەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێی فەرموو: ((.. **وَتَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلاَةٍ**)) واتە: ... پاشان بۆ هەموو نوێژێك دەست نوێژ بگرە [رواه أبوداود (١٩٥/٤٩٠/١) وإبن ماجة وهو حديث صحيح بروانە صحيح إبن ماجة (٥٠٧)] مەبەست لە هەموو نوێژێك ئەوەیە بۆ کاتی هەموو نوێژێکی فەرز دەست نوێژێك بگرێت ئیتر نوێژە فەرزەکە و سوننەتەکانیشی پێوە بکات ، (وَاللهُ أَعْلَم).

تێبینی:

ئیمامی (النَّوَوِي) (رەحمەتی خوای لێ بێت) ، دەفەرمێ: هەر کەسێك باوەڕی وابێت جوت بوون لە گەڵ ئافرەتەکەیدا حەلاَلە کاتێك لە حەیزدا بێت ، ئەوە پێی کافر دەبێت ، وە ئەگەر یەکێك ئەو کارە بکات ، بەلاَم بیروباوەڕی وا نەبێت کە حەلاَلە ، ئەوە ئەو کەسە ئەگەر لە بیری چوو بێت یان نەزانێت ئافرەتەکەی لە حەیزدایە یان نەزانێت حەرامە یان

مەكروهە ئەوە تاوان بار نابێت و كەففارەتیشی لە سەر نییە ، بەڵام ئەگەر بە قەست وزانینەوە ئەو كارە بكات بە بێ هیچ زۆر لێ كردنێك ، ئەوە تاوانێكی گەورەی كردووە (شَافِعِي) فەرموویەتی: تاوانی گەورەیە و پێویستە لێی پەشیمان ببێتەوە و تەوبەی لێ بكات . وە لە بارەی پێویست(وَاجِب)بوونی كەففارەت لە سەری دوو ڕا هەیە ... [بڕوانە شرح صحيح مسلم (٣/٢٠٤)].

دەڵێم: بەڵام ئەوەی ڕاستە كەففارەتی لە سەر پێویستە ، لە بەر فەموودەكەی (إِبْنُ عَبَّاس) (خوایان لێ ڕازی بێت) كەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە بارەی ئەو پیاوەوە كە جیماعی لە گەڵ ئافرەتەكەیدا كرد كە لە حەیزدا ، پێی فەرموو: ((**يَتَصَدَّقُ بِدِيْنَارٍ أَوْ نِصْفِ دِيْنَارٍ**)) واتە: با دینارێك یان نیو دینار ببەخشێت [رواه أبو داود (١/٤٤٥/٢٦١) والنسائى (١/١٥٣) وإبن ماجة (١/٢١٠/٦٤٠) وهو حديث صحيح بڕوانە الإرواء(١٩٧) و صحيح إبن ماجه (٥٢٣)].

(إِبْنُ عَبَّاس) دەفەرموێ: جا ئەگەر لە سەرەتاكانی حەیزەكەوە جیماعی لە گەڵدا كرد ، ئەوە یەك دینار دەبەخشێت ، وە ئەگەر لە كۆتایەكانیدا بوو ، ئەوە نیو دینار دەبەخشێت [رواه مسلم (١/٢٦٤/٣٣٤)] .

وە ئەو دینارەی ئەو سەردەمەیشە (٤،٢٥) غرام ئاڵتوونی تێزابی ئێستایە.

لەبڵاوكراوەكانی ماڵپەڕی ئیمان وەن
www.iman1.com
هەمیشە لەگەڵمان بن بۆنوێبوونەوەی ئیمان
imanonekurd@yahoo.com